

Interview met eTutor Jaap Jansen,

Docent en coördinator van internationale Master Visual Knowledge Building (VKB) van de School of Communication & Media Rotterdam (Hogeschool INHOLLAND)

Door Pieter Swager, Lectoraat eLearning, mei 2006

In drie interviews komt in dit Lectoraatsjaar een aantal aspecten van eTutoring aan de orde. Het eerste interview betrof een gesprek met een ervaren eTutor in de Digipabo-opleiding; dit keer komt een eTutor van een van de INHOLLAND masteropleidingen aan het woord. Het derde interview vindt plaats in juni 2006. Informatie over het onderzoek naar de competenties van eTutoren vind je op [de website](#) van het Lectoraat eLearning.

De eTutor en de Master

Het gesprek met Jaap Jansen vindt plaats op de locatie Rotterdam op 3 april 2006. Het gaat over eTutoring, 'begeleiden op afstand door een eTutor¹ met behulp van een elektronische leeromgeving'. Naar aanleiding van de ervaringen van het eerste semester van de internationale masteropleiding Visual Knowledge Building (VKB) beschrijft Jaap zijn persoonlijke reflecties op de startfase van de opleiding en de rol van de eTutor in een notitie. Deze is geplaatst op de website van het Lectoraat bij Publicaties onder de titel: ["Organising and learning experiences of the first semester MA program ePedagogy / Visual Knowledge Building"](#).

Wat is jouw rol binnen de masteropleiding?

"Binnen de "Master" heb ik een dubbelrol: die van organisator en docent. Vanaf 2004 ben ik betrokken bij de ontwikkeling van de masteropleiding, waarbij veel overleg met de partners in Helsinki en Hamburg heeft plaatsgevonden. Bij de ontwikkeling en vormgeving van het curriculum ben ik vanaf het begin betrokken geweest. Ik begeleid nu de INHOLLAND masterstudenten, die op hun beurt als docent bij de School of Communication werken. In totaal gaat het om 20 studenten verdeeld over drie landen: Finland, Duitsland en Nederland. INHOLLAND heeft vijf masterstudenten."

Wat voor rol zie jij voor eTutoring binnen de internationale masteropleiding?

"Als docent/ eTutor ben je naast producent van kennis verantwoordelijk voor de didactiek en pedagogiek, voor het opbouwen van een learning community. Hier ligt volgens mij de kern van de taak. Deze leergemeenschap moet je proberen vorm te geven door middel van de face to face bijeenkomsten zoals die plaatsvinden bij de

¹ Het Lectoraat eLearning hanteert als definitie van een eTutor : 'Een eTutor is iemand die, afhankelijk van de situatie, de juiste didactische en organisatorische keuzes kan maken uit alle beschikbare instrumenten binnen de brede leeromgeving. In onze optiek vervult iedere docent, gedurende de uitoefening van zijn weektaak, in mindere of meerdere mate de rol van eTutor. In feite is dus iedere docent een eTutor'.

seminars en d.m.v. Blended Learning. De intentie daarbij is een zo uitdagend mogelijk leerklimaat te scheppen. Helaas is die taak nog niet goed uit de verf gekomen: te veel energie ging tot nu toe zitten in de content, de didactiek heeft daardoor te weinig centraal gestaan. Wij gingen ervan uit dat als wij zorgen voor de content, er vanzelf een learning community zou ontstaan; dit bleek niet zo te zijn. Studenten gedragen zich nu eenmaal als studenten, ook al zijn het collega's. De veronderstelde zelfsturing bleef achterwege. Hierbij speelde ook mee dat er te veel tijd zat tussen de seminars waardoor de studenten van de drie partnerlanden geen groep konden vormen. We hebben dat nu opgelost door direct na het seminar van februari 2006 acties in te zetten waardoor het communitygevoel toeneemt, o.a. door studenten van de verschillende landen in een groep op afstand te laten samenwerken. We streven overigens niet naar volledig afstandsonderwijs. Ondanks het feit dat we elkaar wekelijks per video zien, blijven de face to face momenten van groot belang. Het gaat hierbij vooral om communicatie: de docent hoeft zich bezig te houden met het bevorderen van motivatie: dat is niet het probleem!

De uitgangspunten zijn na het 1^e semester aangescherpt: we gaan uit van interdisciplinaire groepen, internationaal samengesteld. Dat is de shift die heeft plaatsgevonden. Het pakt goed uit: al na een maand zien we aanzienlijke verbeteringen. Dit blijft voorlopig onze aanpak: d.m.v. action researchachtige interventies proberen de course steeds weer te verbeteren. We noemen dit jaar dan ook pilotfase van de Master.”

Wat zijn de meest opvallende ervaringen m.b.t. eTutoring die je in het afgelopen half jaar hebt meegemaakt?

“Ik merk dat het voor ons cruciaal is dat we d.m.v. videoconferencing ook synchrone communicatie kunnen inzetten, bijvoorbeeld door middel van de wekelijkse colleges door de buitenlands partners. Maar als ik het 1^e semester opnieuw vorm zou moeten geven, zou ik altijd *starten* met synchrone videocommunicatie, daarna pas met asynchrone activiteiten. De seminars zou ik gebruiken om daarna af te stemmen met elkaar. Het allermooiste zou natuurlijk zijn om in een face to face startseminar de course te beginnen, want wij willen geen LOI zijn. Onze ambities met samenwerkend leren liggen hoog.”

Videoconferencing speelt een belangrijke rol binnen de masteropleiding. Hoe ervaar je de inzet ervan?

“Videoconferencing zorgt ervoor dat samenwerking on line mogelijk is. De techniek bepaalt wel het succes: bij INHOLLAND is alles wat dit betreft goed in orde, maar bij Helsinki en Hamburg is dit verre van ideaal. We hebben nu wekelijks contact d.m.v. video conferencing. Eigenlijk moet aan alle randvoorwaarden voldaan zijn bij de start van zo'n internationale opleiding.

Video is een handig middel, de wens is wel tijdens de uitzendingen ook de mogelijkheid te hebben van whiteboard en applicatie sharing (het gezamenlijke on line gebruiken van een applicaties, zoals Power Point of het Internet, P.S.). Helaas is dit nu nog niet realiseerbaar. Ook de plaatsgebondenheid van de videoapparatuur is nog een probleem: nu reizen alle studenten uit Rotterdam nog af naar het hoofdgebouw om in

het lokaal met de videoset on line te vergaderen: het zou natuurlijk nog mooier zijn om elkaar vanachter je webcam in de digitale ruimte te ontmoeten. Maar de ontwikkelingen gaan wat dat betreft snel: het zal binnenkort wel mogelijk zijn.”

Hoe zorg je ervoor dat de elektronische leeromgeving, gezien het grote belang ervan bij afstandsonderwijs, goed functioneert?

“Belangrijk is een portal die voor iedereen het startpunt is: van hieruit word je doorverwezen naar de omgevingen die je gebruikt. Die was er nu nog niet, wat verwarrend werkt. ‘Waar kun je wat vinden?’ vroegen sommigen zich af. Een andere complicerende factor was het probleem van conversie: een van de universiteiten bijvoorbeeld was geheel “Apple georiënteerd”. We gaan nu over op een centraal te gebruiken elo (elektronische leeromgeving, P.S.) in plaats van de drie die nu in gebruik zijn: we hebben gekozen voor de open source software van Mimerdesk.”

Jaap Jansen

Hoe gaan jullie om met de culturele verschillen in benadering tussen de verschillende landen?

“Dat er culturele verschillen zijn, is duidelijk. INHOLLAND wil eerst weten welk onderwijsconcept gehanteerd wordt, terwijl de andere partners, die overigens geen hogeschool maar universiteit zijn, vanwege hun karakter zeer cognitief gericht zijn en minder geïnteresseerd in onderwijsconcepten zoals competentiegericht onderwijs. Interessant is het wel om te zien dat een universiteit als die van Hamburg prachtige praktische ICT tools ontwikkelt zoals Study Log. Maar wij moeten ons natuurlijk realiseren dat we geen beroepsopleiding vormgeven maar een volwaardige masteropleiding.”

Wat vind jij, op basis van je ervaringen in het afgelopen half jaar, de belangrijkste competentie voor een eTutor?

“De belangrijkste competentie vind ik omgaan met learning communities, zowel wat betreft contentontwikkeling als pedagogiek. In de praktijk merk ik wel dat veel tijd opgaat aan organisatorische rompslomp: ook de voorbereidingen van de bijeenkomsten on line

kosten veel tijd. Het is de kunst je taak zo goed mogelijk uit te voeren, zowel technisch als pedagogisch/didactisch. Wat ik wel als een groot verschil met regulier face to face onderwijs ervaar, is dat je alles beter moet voorbereiden als het on line moet gebeuren. Tijdens on line onderwijs kun je minder improviseren, je moet alle zaken in orde hebben. Ook ontbreekt on line de directe feedback die je krijgt als je tegenover elkaar zit. Dat zul je moeten compenseren. Alles bij elkaar wordt er veel van je geëist.”

Waar ligt de focus bij de universiteiten waarmee jij te maken hebt m.b.t. begeleiden op afstand binnen de masteropleiding?

“Dat is duidelijk: de focus ligt bij kennisoverdracht. Onze rol betreft het inbrengen van vaardigheden. De focus ligt bij de partneruniversiteiten niet primair op het vormgeven van learning communities.”

De inzet van eLearning binnen een opleiding en de begeleiding hierbij door een eTutor is in feite het implementeren van een vernieuwing binnen een organisatie. Hoe verloopt die implementatie in de praktijk?

“Het ontwikkelen en implementeren van een volledig nieuwe masteropleiding die wordt vormgeven met instituten uit drie verschillende landen is een proces van vallen en opstaan, van afstemmen en bijstellen. Daar heb je in ons geval minimaal een jaar voor nodig. Dat heeft niet primair te maken met de inzet van ICT tools, maar met het expliciteren en afstemmen van ambities, leerstijlen, profielen van instituten en onderwijsculturen. Juist die “cultuurkant” kost veel tijd.”

Geeft on line begeleiden dezelfde kwaliteit als face to face begeleiden?

“Dat vind ik niet. In ons geval kun je onderwijs on line verzorgen, maar de face to face component is beslist noodzakelijk. De inzet van videoconferencingsystemen kan wel de impact van face to face bijeenkomsten benaderen. Eerst een bijeenkomst face to face, als dat niet kan met behulp van video, daarna aan de slag met de learning community activiteiten, dat is de volgorde. De eTutor is vakexpert en begeleider die dit synchroon en asynchroon moet kunnen begeleiden. Maar het normaal menselijk contact is en blijft zeer belangrijk!”

Maak je veel weerstand mee tegen eTutoring?

“Nee, weerstand is er niet. Iedereen vindt een elektronische leeromgeving een prima instrument. Dat je dan ook deels op afstand begeleid wordt, is voor iedereen volsterkt logisch. Trouwens, volledig face to face, zonder buitenlandse partners zou de masteropleiding niet aangeboden kunnen worden. Dat scheelt veel in acceptatie. Het gaat om het maken van de juiste mix. Persoonlijk contact blijft daarin het belangrijkste. Nu zien de studenten van de drie landen elkaar face to face 1x per semester. We zoeken nog naar de ideale mix. We moeten ons wel realiseren dat de studenten van die instituten zelf wel de mogelijkheid hebben elkaar te ontmoeten: de uitdaging zit in het samenwerken met de studenten in het buitenland.

Waar studenten wel zo langzamerhand weerstand tegen opbouwen is het eerder genoemde feit dat onze studenten eerst in Rotterdam in het videolokaal moeten verzamelen voordat ze contact kunnen maken met Hamburg of Helsinki. Dat moet in de toekomst anders worden.

Maar dat komt wel! “

Rotterdam, 10 april 2006

Jaap Jansen is coördinator en docent bij de masteropleiding: hij is tevens docent bij de School of Communication Rotterdam en Fellow bij het Lectoraat eLearning.

Voor CV van Jaap Jansen klik [hier](#).